

3. Märu jänes ehk lellepoja ehmatus.

Kalendriteglja el mõta selle romaani ühe eest wastutamist ega ka kritika peale wastamist mõni tingimise all oma peale.

Minu lellepoeg Priidu Mõõp oli agar pois. Meie täisme kabekest Une Saare külakoolis ja olime seeford, mis ütelda, sõbrad nagu sull ja saabas. Aga maailm on mitmesugust tuult ja lõhna täis, ning see paneb mõnegi sõbra sõbrast lahutama, ja see maailma tuul labutas ja jabutas ka meie südamed ära. Mina omalt poolt mõin ütelda, et labutus Priidu südamest wälja kaswas. Tema oli muidu küll usin ja agar, aga niipia kui meil midagi oma wabel jagada tuli, kas Kingu onu käest saadud õunnu wõi Drult kingitud bantulgi, siis oli Priidu ikka nii abne ja oma kasu püüdj, et mind mõni kord nii weikese oiaga jäättis, et ma ka kõige parema rehkendamise ja arwamise juures enam wälja ei saanud kui 0. Määksin ma talle korra wastu, siis ütles Priidu, ma pibada teda tänama, kui ma lellepoja poolest tema käest terve nahaga peasen. Ja mis on siis ühel inimesel weel kallim kui nahk? Nahk on enam näärt kui raba ja worandus; kes naha hoida tahab, ei see raba peale maadata ei wõi. Ja kui sulle naha peale liputakse, sa annad oma wiimse tanga ennem ära, kui sa naha kantaksid. Mis nii üleüldiselt naha kohta sõltab, see sõltas ka sell korral minu noore naha kohta. Seda ei wõi ka keegi imestada, sest noor nahk on ikka õrnem kui wana nahk; noor nahk on hoopis õhem, kuna mõne mehe wana nahk tähtsal kombel paks on. Weikestel jagelustel on sagedaste suured tagajärjed — ja nii pidi see ka minu ja Priidu wabel tulema. Kuna meie mõlemate nahk ja tarkus tosis ja tõusis, läksiwad meie südamed ikka enam ja enam teine teist teed Priidu läks libellkonna koolist ära freiskooli ja sealt apteegi õpi-
poisiks; mina läksin oma weikese tarkusega kodu kändma ja äestama. Ma mõtlesin: Põllumees võine rikas, apteeker aruti rikas. Muid läksiwad aastad lennates mööda; mina kändsin pöidu, Priidu läks samm sammult sakselaks. Ta

pidas end hirmus targaks ja kuulsaks meheks, ütles — muidugi mõnele uskujale — tema olla mitmed ja mitmed rohud ülesse leidnud, millega nüüd Aafrika maal kärpsid leiwapuu wilja kallalt ära peletatakse ehk millega hiiri wõib surmata, kui see rohu kott neile peale kantakse ja siis ise jalgadega kotti peale astutakse. Tema luges palju teaduse meeste kirju ja lisas omalt poolt ka juure, kas kiri hea ehk halb. Kui sagedaste ette tuli, et luetud raamatus mõni lummelond lehti alles lahki lõikamata oli, siis ei wäheenda-
nud see mitte Priidu onu, sest ta lisas juure: Kende lehtede peal ei seisja mitte midagi, mis tähtis wõiks olla. Seid mõni tark mees une asja ülesse, siis lisas Priidu kobe uure: See asi oli mull juba ammugi teada, aga mull ei olnud aega temast kirjutada. Siin pian ma juure lisama, et mina üksi Priidut Priiduks nimetan, tema ise ja muud linnasaksad ütlesiwad ikka: Friedrich Knopf. Sest saadik kui ta omale proua wõttis, läks ta weel Friedrich Knopfmaks. Aga seda pian ma ütlesin, et tema proua — üks Eesti sugust sündinud naisterahwas, Eleonore Knops — omeli teistlaadi inimene oli; ta oli päris wahwa naisterahwas ja naeris sagedaste, kui Priidu end jälle Rootslaseks, Taanlaseks ehk mõneks muuks tunnistas. Ja seda tegi Priidu siis wäga hea meelega, kui ta niisuguste seltsis oli, kes seda ei teadnud, et mina tema lellepoeg olen. Priidu oli apteegi sell, sai hea summa palka ja elatas end ja oma tublit abikaasa ilusaste. Aga jätame kõik see wõrk kõrwale, muidu wõib mõni oraw tulla ja ütelda, mina ajan kalendris rahwuslikka eesmärki taga ja püüan targemate inimeste peale muda pilduda, et neid rumalate silmis naeruks taha ja seega teadust ja auusaid mehi alandada. Olgu ja jäägu Priidu isamaaline seisukoht puudutamata. Wõtame selle asemel üks tükikene tema elust käble. Et inimene teiste õnnetuste üle sagedaste naerda armastab kui ta jällegi sagedaste ülekohusel kombel, mis põlgaw on, sellepärast on mõni õnnetus ka wäga hea kalendri saba jutu pöbi. Ja niisuguse pöbja wõtan ma ka oma kalendri jutu pöbjaks. Et jällegi mõni